

100 جىلدىق كۆرەس جولىدا جاڭا سايلارغا اتتالغىچ

• ئىككى قاپ ئاتكەرلەر

ۋاڭ جىيە:

قاھارمان رۋحى ماڭگى وشپەيدى

قىزمەت ۋىستىدە ەرلىكپەن قۇربان بولادى.

2009 - جىلى ۋاڭ جىيە “جاڭا جۇڭگو قۇرىلغاننان بەرى جۇڭگونى اسەرلەندىرگەن 100 تۇلەنلەنڭ” ېىرى بولسىپ باعالاندى. 20۱9 - جىلى 9 - ايدىنڭ 2۵ - كۇنى ۋاڭ جىيە جاڭا جۇڭگوداعى “ەڭ ارداقتى كۆرەسكەر” بولسپ باعالاندى.

56 جىلدان بەرى ۋاڭ جىيەنڭ “غېرىنشى، جاپادان، ەكشى، ولمېنن قورنقياۋ” سىندى “ەكدەن قورنقياپتىن” تونگكەرستىك رۋحى اۋىزدان - اۋىزعا كەڭىنن تارالسپ كەلەدى. ۋاڭ جىيە رۇحن ونان ارى ويداعىداي جالەستىرۋ جانە ساۋلەلەندىرۋ ﻏﯘﺷﯩﻦ، جەرگىلىكى ۋىكەتە ۱968 - جىلى ۋاڭ جىيەنىڭ تۇعان جەرى ھۇاڭو قىستامىنىڭ اتىن ۋاڭ جىيە قىستاعى دەپ وزگەرتتى. بۇگىنكى كۇندە، ۋاڭ جىيە الاڭى، ۋاڭ جىيە ورتا مەكتەپى، ۋاڭ جىيە كلاسى، ۋاڭ جىيە يوپىنرلەر اترىتى، ۋاڭ جىيە ونەنگە كورسەتۋ قىزمەت ورنى، مەيلى كازارمادا بولسىن، الدە جەرگىلىكى ورنىدا بولسىن، بارلىق جەردە ۋاڭ جىيە رۇحنىنڭ ساۋلەلەنىپ جاتقانىدىن كورۇڭگە بولادى.

ۋاڭ جىيە رۇحن زەرەتتەۋ قوغامى قۇرىلسپ، بەلسەند-

جىياۋ يۇيىلۇ :

ومىرنىدە قۇم تۈبەمەن كۈرەستى، ولمىسندە قۇم تۈبەنى كۈزەتتى، بارلىعىندا ەلدىڭ قامىن كۈزدەدى

اقىرى قاتەردەن قۇتلىپ، جىياڭسۇدىنڭ سۇچىيانا بارىپ، جەر يەسەنە جالىشى بولادى.

1945 - جىلى جاپون شاپقىنشىلارنا قارىسى سوعىس جەڭىسكە جەتكەننەن كەيىن، جىياۋ يۇيىلۇ سۇچياننا اۋىلىنا قايد تادى. سول كەزدە ونىڭ اتا مەكەنى ﻏﺎﻟﻰ ازات بولا قوبىماعانمەنن، كوممۇنىستىك پارتيا وسى جەردە بۇقاراعا باسلىق ەتىپ، تونگكەرىستىك قىمىلدەر جۇرگىزە باستاعان بولاتىن. جىياۋ يۇيىلۇدىڭ ىرىقتى تۇردە تالاپ ەت- ۋمەنن، ول خالىق جاسامى بولادى ارى بوشان اۋدان قا- لاشىعن ازات ەتۋ شايقاسنا قاتناسادى.

1946 - جىلى 1 - ايدا جىياۋ يىۋىلۇ جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتياسنا مۇشە بولادى. كوپ وتپەي رايون دىق قارۇلى بولمىلىنڭ قىزمەتنە قاتسىپ، خالىق جاساقتا- رىنا باسلىق ەتىپ، پارتىزاندىق سوعىستى تاباندىلپقەن جالعاستىرادى. سونغان شاندىۋىنڭنىڭ بوچاي وڭىرىنە اۋد- سىپ، جەر رەفورماسىن قايتا تەكسەرۋ قىزمەتنە قاتنا- سىپ، گرۇپپا باستىعى بولادى.

ازاتتىق سوعىستىڭ سوڭمى مەزگىلىندە جىياۋ يۇيىلۇ ارميا قاتارىندا شاندىۋىننان كەتىپ، حىنانغا كەلىپ، ۋيشى اۋدانىنا قىزمەتكە بولسىپ، ۱95۱ - جىلعا دەيىن سىتىيدى. ول نلگەرىندى - كەينىدى ورنىباسار رايون باستىعى،

□ لي چىچىڭۋا، گاۋ نىڭ

ۋاڭ جىيەنىڭ سۈرەتى.

□ شىينجۇا اڭەنتىڭى تاراتقان

كومەكرىلگەن سارايدىنڭ نىشىندە قاھارمان جاۋنىگەر ۋاڭ جىيەنىڭ ﻏﯘﻣﯩﻨﻰ قاسقاچىپ تۇر.

ۋاڭ جىيە 1۹42 - جىلى دۇنيەگە كەلگەن، شاندىۋڭ ول- كەسنىنڭ جىنىشاڭ اۋدانىنان.

ھۋاڭ جىڭوۋا، دۇڭ سۇنرۇي سىياقتى سوعىس قا- ھارماندارنىڭ جىكاياسىن تىڭداپ ەسەيگەن ۋاڭ جىيە كىش- كەنتىياننن قاھارماندارعا ﻏﺎﺋﺎﻧﺘﻰ بوپ وسەدى. 196۱ - جىلى 8 - ايدا ۋاڭ جىيە ورتا مەكتەپ وقۇ ورايىنان كەشىپ اس- كەرلىككە بارىپ، سول كەزدەگى جىيان اسكەرى رايونى

□ شىينجۇا اڭەنتىڭىنىڭ ﺋﯩﻠﯩﺸﻰ ۋاڭ شو

جىياۋ يۇيىلۇدى جەر قوينىنا تاپسىر- عان كۇندەگى كورىس كۇنى بۇگىنگە دەيىن بىرتالاي لانكاۋلىقتاردىك ەسىندە كەشەگىدەي جايغەرىپ تۇر: تونگرەكنىڭ ﻏﯘﻭﺭﺕ بۇرىشنان كەلىپ قۇيلغان اۋىلداس- تار لانكاۋ اۋدان ورتالىعىنڭ سولتۇستىك ماڭىنداعى ﺋﯩﺴﯩﺮ قۇم تۈبەنىنڭ ەتەگىنە جىينالىپ، كەۋدەلەرىننە اش گۆل ئاغىپ، كوز جاستارىن كولدەتىپ، ازىناعان ۋىكىرىك جىلدە تالايغا دەيىن قالشىپ تۇردى…

50 نەشە جىل ۋوتتى، لانكاۋدا وراسان زور وزگە- رىسى تۇىلدى. دەسە دەە، جىياۋ يۇيىلۇ شۇجى مەن وسىناۋ توپىراقتا بولپ وتكەن سول سىتىر جۇرتتىڭ جۇرەگىنىن ماڭگى وشبەستەي ورىن الدى.

جىياۋ يۇيىلۇ 1922 - جىلى 8 - ايدىنڭ 16 - كۇنى شاندىۋڭ ولكەسى زىبو قالاسى بوشان اۋدانى گۇشان اۋىلى بەيجۇشان قىستامىنداعى ﺋﯩﺴﯩﺮ جارىلى شاڭجراقتا دۇنيە مەسىگن اشقان. جاپون ارىمىسى، قۇبرىشاق ارىميا ۋستەمەيدىك ەتكەن مەزگىلدە، جىياۋ يۇيىلۇ وتباسىنىڭ كۇن كورىسى بارعان سايىن قىيىنرايدى. جىياۋ يۇيىلۇدى تالاي رەت جاپون قاراقشيلارى ۋىستاپ لىپ، اياماي ساباپ، اباقتىدا قامايدى. كەيىن قۇشون كومىر كەنىنە ايداپ اپارىپ اۋىر جۇمىسقا سالادى. 1۹43 - جىلى كۇزدە ول

دى تۇردە ۋاڭ جىيە رۇحى جونىدە پارتىيالى كادرلار وقۇ- لىعى قۇراستىرىلدى؛ ۋاڭ جىيە قىستامىنداعى ۋاڭ جىيە قۇر- باننىڭ ەسكەرتكىش سارايى، ۋاڭ جىيەنىڭ بايرىعى تۇرالى سىياقتى قىزىل مادەنىيەت بايلىعىنا سۇيەنىپ، ۋاڭ جىيە رۇحن جالعاستىرۋ بويىنشا تارىيەلەۋ، زەرەتتەۋ - وقىتۇ وىر- تالىعن قۇرۇدى جوسپارلاۋ، جەرگىلىكى ورىنداعى پارتيا مۇشەلەرىن ۋيىمىداستىرىپ “ۋاڭ جىيە رۇحن اسقاقتاتىپ، ﻏﺎﻭﻳﯩﺮدىنڭ اوتىشىلارى بولۇعا قۇلىشنىايىق” نەگىزگى تاقە- رپىتىق پارتيا كۇنى قىمىلىن ورىستەتۇ سىندى ۋاڭ جىيە رۇحن ۋيرەنۇ جوينىدەگى قىمىلدەر قاھارماننىڭ تۇعان جەرىندە كوپتەپ ورىستەتلىدى.

ۋاڭ جىيەنىڭ كوزى تىرىسىندەگى كۇندەلىكتەرى كە- يىنگىلەردىنڭ قىمباتتى رۇحانى بايلىعىنا اينالدى. ۋاڭ جىيە ەسكەرتكىش ساراينىڭ قايرىعاسىنا كەيىنگىلەردىنڭ قاستەر- لىهي كورۇنىە ارىنالعان “پارتيا ﻏﯘﺷﯩﻦ، جالانڭداەان قارۇدان، لاۋلاغان ورتتەن قورنقياپىن؛ پارتيا ﻏﯘﺷﯩﻦ، جا- نىمىدى قىيۇعا رازىمەن”. “سوز جوق، بۇكىل نىتا - پەيە- لىمپەين خالىق ﻏﯘﺷﯩﻦ قىزمەت سىتىيمەن، خالىقتىڭ قىزمەت- كەرى بولامىن”. “قانداي قىزمەت سىتىسەڭ دە شىن نىيە- تىڭمەن سىتە، ﻏﯘﻣﯩﺰىڭ مەن ارەكنىڭ بىر كەلكى، ﻏﯘﺷﯩﻨﯩﯔ مەن سىرتىنڭ بىردەي بولپ، جۇمىسقا بارىنغى سالىپ، ۋقپىتى بول. ناتىيجە جاراتقاندا داندائىسىما، قىنىشلىققا جو- لىققاندا سەنمىنەن ايسرلىما”، ﺋﯩﺴﯩﺮ ﺋﯩﺴﯩﺮىنىشى، جاپادان، ەكشى، ولمىننن قورنقياۋىمىز، ەشتەگەندە دە تايسىالمايد-

كەلگەن كۇنىنىڭ ەرتەسىننن باستاپ، نەكىزگى ساتىعا نىش- كەرىلەي تەكسىرۇ - زەرەتتەۋ جاساپ، ﺋﯩﺴﯩﺮ جىلدان اسىتام ۋاقت شىنىدە تۇتاس اۋدانىداعى 140 نەشە دادۇيدىنڭ 120 نەشىسىن ارالاپ شىعادى.

تۇتاس اۋدان خالىقن باستاپ قۇمدى بوگەۋ، سۇدى تىزگىندەۋ، جەردى وزگەرتۇ كۈرەسىندە جىياۋ يۇيىلۇ الدا ﺋﯘﺭۇپ، ﻏﯘﺯ باسپەن ونەنگە كورسەتەدى. قۇمدى بوراند- نىڭ ەڭ ﺋﯩﺴﯩﺮ قۇتىرغان كەزىندە، ول ﻏﯘﺯى باسۋىپ جەل وتەتەرىن اسىقۋاپ، كوشىلى قۇمدى تەكسەرەدى؛ نوسەر شەلەكتەپ قۇيىپ تۇرغاندا، سەل سۇنن بەلۇاردان كەشىپ تاسقىنىنىڭ اسىسىن بارلايدى؛ قارلى بوران جەر - كوكنى جاپقاندا ول كادرلاردى باستاپ، جوق - جىتىكىنىڭ جامعاد- يىن ۋىغىسىپ، بۇقارانىڭ ۋىىنە بارىپ، كومەككە اسىتق قا- راجاتىن جەتكىزەدى. ول ۇنىمەي شارۋالاردىڭ ﻏﯘﺷﯩﭗ كۇر- كەسىنە، سىپر قوراسىنا بارىپ، شارۋالارمەن بىرگە تاماق- تانىپ، بىرگە تۇرىپ، بىرگە ﺋﯩﺸﻪيدى. ول بۇقا- رانىڭ جاراتلىسىتق اپاتپەين كۇرەسكەن قىمباتتى تا- جىرىيەلەرىن تام - تۇمىداپ جىنقاقتاپ، بۇكىل اۋدان حال- قىنىنڭ ورتاق بايلىغىنا، اپاتتى جەگەتىن پارمەندى قارۇننا اينالدىرادى.

اۋدانىداعى بارشا كادر - بۇقارانى كوكەينەنن شىعارمايد- تىن جىياۋ يۇيىلۇ ﻏﯘﺯى تۇرالى ەشقاشان ويلاعان مەمس. ونىڭ باۋىر بولگى لىيى قاتتى اۋىرتاندىقتان، بەلىن جازا ەلپاي ﺋﯘﺭۇسىپ، ۋەلوسپيەدكە دە مىنە ەلپاي قالاتىن، سونىڭ وزىندە دە ول قولمەن نەمەسە قاتتى زاتتارمەن باۋىر تۇسىن باسپ لىپ، تاباندىلپقەن قىزمەت سىتەپ، اۋىلعا ﺋﯘﻧﯘﺳﯩﭗ، زورلىقپەن شىياحاناعا جەتكىزىلگەنگە دەيىن جال- ماستىرادى.

1964 - جىلى 5 - ايدىنڭ 14 - كۇنى جىياۋ يۇيىلۇ باۋىر

دەيدى ول.

1959 - جىلى 9 - ايدا سۇڭلياۋ ويياتىنان ۈلكەن مۇناي الاپى بايقالغان خابار تارالعاندا، ۋاڭ جىيشى دەرەۋ تىزمىدەلەپ، شايقاسقا بارۇعا سۇراندى. بەكىتۇدەن وتكەن- نەن كەيىن، ول 1205 - قۇدىق بۇرعىلاۋ اترەتمىن باستاپ كۇندىز - ﺋﯩﻜﻨﻰ داملىسىز ﺋﯘﺭۇپ، داچىڭگە جول تارتتى. ول بۇكىل اترەتتەگى جۇمىسشى - قىزمەتكەرلەردى ۋىمى- داستىرىپ 60 نەشە تونونا اۋىرلىقتاعى بۇرعىلاۋ ماشىناسى جابدىقتارىن بولشەكتەپ، “ارقىالاپ وتىرىپ” تاسىپ، بۇرعىلاۋ ماشىناسىن قۇراستىردى. سۇمەن قامداۋدىنڭ جە- تەرسىزدىگىن شەشۇ ﻏﯘﺷﯩﻦ ۋاڭ جىيشى جۇمىسشىلاردى باستاپ مۇز چارىپ سۇ لىپ، “تەڭكەنەمەن، شەلەكپەن” سۇ تاسپ بۇرعىلاۋ قىزمەتىن قامتاماسىز ەتتى. 2 - قۇددىق تى بۇرعىلاعاندا توسىننان قۇدىقتان مۇناي اتقاقاتى جونە- لەدى، ول اياغىنىڭ جاراقتاىنا قارامى، سەمەنت قويماالجە- ڭخى كولىشىگىنە باستاماشلىدپقەن سەكىرىپ ﺋﯘﻧﯘﺳﯩﭗ، دەنە- سىمەن ارالاستىرادى. بۇكىل اترەتتەگى جۇمىسشىلاردىڭ ەرلىكپەن كۇرەس جۇرگىزىۋىنىڭ ارقاسىندا قۇدىقتان اتقاق- تاعان مۇناي اقىرى توتقاپ، بۇرعىلاۋ ماشىناسى مەن مۇناي قۇددىعى امان قالادى.

ۇزاق جىلدار بوپى ﺋﯩﺴﯩﺮىنىشى شەپتە كۇرەس جۇرگە-

تىن ادام بولۇمىمىز كەرەك” دەگەن سوزدەرى كوشىرىلىپ جاپسىرىلغان.

“ەكدەن قورنقياۋ” رۇحنىان سىرت، ۋاڭ جىيە بۇرىن جازىغان كۇندەلىكىنىدە “اتىاق - داڭقتقا الاقان جاپماۋ، ماملەگە الاقان جاپماۋ، زاتتىق جاققان الاقان جاپماۋ” سىندى “3 الاقان جاپماۋ” رۇحن جازىپ قالىد- رىپ، كوپتەنگە كادر مەن بۇقارانى تەرەڭ سەزىمگە بولە- دى.

“ۋاڭ جىيە رۇحى بۇرىن دا، قازىر دە، بولاشاقتا دا ماڭگى ﺋﯩﺰدىنڭ باعالى رۇحانى بايلىغىمىز سانالادى”. قۇرلىق ارىمىاسى 7۱ - جىيۋانچۇنىنىڭ بەلگىلى لۇيىندەگى “ۋاڭ جىيە بانى” باستان - اياتى “ۋاڭ جىيە رۇحننا” مۇ- راگەرلىك ەتىپ جانە ونى ساۋلەلەندىرىپ كەلەدى. ﺋﯩﻴﯩﻤﻰ جاڭالانغاننان بەرى، “ۋاڭ جىيە بانىنداعى” جا- ۋىنگەرلىرىدىنڭ بارلىعى ۱۱ ﺋﯘﺭۇلى وت قارۇمەن سوققىد- لاۋدى مىقتاپ يىگەردى، بۇكىل لۇيدەگى بارلىق ادام خابارلامۇ، نىساناعا اۋ، ماشىننا جۇرگىزۇ سىندى 3 ۈلكەن ماماندىق دارەجە كۆلىگىن ەلدەن بۇرىن الدى. تايانۇدا لۇي ساۋىتتى اۋتوموبىل جاپاۋ اسكەرلەرىنە كا- سىپتىك باعالاۋ جۇرگىزگەندە، “ۋاڭ جىيە بانى” بۇكىل لۇي قۇرىلمىسندا جاپاۋ اسكەرلەر بانىن جالپىلىق جاققان قاتارعا تۇرغىزغاندا ﺋﯩﺴﯩﺮىنىشى بولدى.

(شىينجۇا اڭەنتىڭىنىىڭ 5 - ايدىنڭ 26 - كۇنى جىياننان بەرگەن خابارى)

راكتان كوز جۇمادى، سول كەزدە ول نەبارى 42 جاستا ەدى. ول كوز جۇماردا ۋىىمىعا “مەنى لانىكاۋعا اپارىپ، قۇم تۈبەنگە جەرەلگەدەر. كوزمىنىڭ تىرىسىندە قۇم تۈبە- شىكتەردى جونگە سالا ەلادم، ولگەن سولگ ەندى سەند- ەدەردىنڭ قۇم تۈبەششىكتەردى جونگە سالعاندارنىڭا قاراپ جاتايىن” دەگەن جالىعز تالاپ ايتادى. 1966 - جىلى حىنان ولكەلىك خالىق ۋكىمەتتى جىياۋ يۇيىلۇ جولداستى تونگكەرىس- نىك قۇربان دەپ تولتقاپ تانىيدى.

جىياۋ يۇيىلۇ دۇنيەدەن وتكەننەن كەيىن، ﺋﯩﺴﯩﺮىنىڭ ﺋﯩﺰىن ﺋﯩﺴﯩﺮى باسقان سان ۇرپاق كوممۇنىستەر لانكاۋدا جالعاستىرا كۇرەس جاساپ، جىياۋ يۇيىلۇدىڭ قۇم تۈبەشكى- تەردى جونگە سالۇ وسپەتىن جۇزەگە اسرىپ قانا قويماي، ونان دا ماڭىزدىسى، وسىناۋ توپىراقتا جەر - كوكتى ﻏﯘﺭ سىلكىندىرگەن وزگەرىستەردى جارىققا شىعاردى. 2017 - جىلى 3 - ايدا لانكاۋ حىنان ولكەسى بويىنشا ﺋﯩﺴﯩﺮىنىشى بولپ كەدەپلىكتەن ارىلىپ، كەدەپلىك قالىپان لىپ تاستا- عان كەدەي اۋدان بولدى، جىياۋ يۇيىلۇ سول جىلدارى جۇرتتى باستاپ ەككەن جۇمىساق تۇڭ اعاشىنان پايدالانىپ مۇزىكا اسپانتارى، ﺋﯘﻱ جىهازدارى سىياقتلاردى جاساۋ دا لانكاۋدىڭ اۋقاتىانىپ، دوڭگەلەك داۋلەتلىكتىك جەتۇندە-

گى ماڭىزدى كاسپى سالالارىنڭ بىرىنە اينالدى.

“ەڭبەكىنى خالىقتىڭ قاسيەتىن ساقىاپ، قاجىرلىقپەن كۇرەس جۇرگىزۇ رۇحن ساۋلەلەندىرىپ، جىياۋ يۇيىلۇ سىياقتى خالىقتىڭ قىزمەتكەرى بولۇدى مۇرات ەتەمەن…” جىياۋ يۇيىلۇ ەسكەرتكىش ساراينىدا توپ - توپ جاس پارتيا مۇشەلەرى جىياۋ يۇيىلۇدىڭ قۇلىپتاسىنىڭ الدىندا ايىسىندى سەرت بەردەدى.

(شىينجۇا اڭەنتىڭىنىڭ 5 - ايدىنڭ 27 - كۇنى جىڭ-

جۇۋودان بەرگەن خابارى)

زىپ ابدەن شارشاپ - شالدىققان ۋاڭ جىيشى سىرقاقتا شالىدەىپ، ۱970 - جىلى ەمدەۋ شىياا بولماي قاتىتىس بولادى.

“قۇرىش ادام” ۋاڭ جىيشىدىنڭ ﻏﯘﺯ سەرتىن ﺋﯘمىر جولمەن ورىنداعان ەر جۇرەك رۇحى نەشە ۇرپاقى مۇناي- شىلارعا ىقىپال كورسەتتى. ﺋﯩﻠﯩﺸﻰ يۇيىمىن مۇناي ابىنىدا تىلشلىك جاساعاندا كەزەكتە مۇنايشىلاردىنڭ “قۇرىش ادام رۇحن” ﺋﯩﺲ جۇزىندىنڭ ارەكەتىمەن جالعاستىرىپ، تاپچىلپاي جۇمىس سىتەپ جاتقاندىىن بايقادى.

بۇگىنگى تاڭدا ۋاڭ جىيشى ەرلىكپەن كۇرەس جۇر- گىزگەن يۇيىمىن مۇناي الاپى 82 جىلدىق اشۇ، قۇرىلىس جۇرگىزۇ بارىسىن باسپ ﺋﯘﺗﯩﭗ، مۇناي - گاز بايلىعى سارقىلۇ جاعايدىنا ﺋﯘدوپ كەلدى. سەكسەن جىلدىق تارىيى جىيە يۇيىمىن مۇناي الاپى بۇگىندە شىكى مۇناي ﺋﯘﻧﯩﻢ مولشىرىن قايتانان مىلليون تونناعا كوتەرۇ، 100 جىلدىق مۇناي الاپىن قۇرۇ مۇراتىن ورنانتتى؛ سونمىەن بىرگە سۇدى ەلەكتروليزىدەپ سۇتەگىن جاساۋ نىسانىن جەدەل قۇرىپ، ەنەرگيانىڭ تىيسىن جاڭالاۋدى جەدەلدە- تىپ، مەملىكەتنىڭ ەنەرگىيا حاۋىپسىزدىگىن قامتاماسىز ەتۇڭە ۇزدىكىسىز ۇلەس قوشۇدا.

(شىينجۇا اڭەنتىڭىنىڭ 5 - ايدىنڭ 27 - كۇنى لان-

جۇۋودان بەرگەن خابارى)